

Un Tomb

Masquefa - Març 2004

JOAQUIM Pere Pau MARINEL·LO I BONASTRE

"El Ferré de Masquefa" (1832-1855)

Entre els anys 1846 i 1849, va esclatar com a plet dinàstic en defensa del Comte de Montemolín (Carles VI), la segona guerra carlina més coneguda com la Guerra dels "Matiners". Els revoltats, van aconseguir un ampli suport popular i aixoplugaren una diversitat d'interessos, en confrontació armada amb les forces governamentals. La composició social dels "matiners", manifesta la participació popular en la revolta, les partides dels revoltats estaven integrades per pagesos empobrits, obrers en atur, artesans i menestrals proletaritzats, joves que fugien de les quintes i bandolers, el gruix de les partides s'elevà a 5.000 insurrectes l'any 1848. Tot i no produir-se cap enfrontament bèl·lic de renom l'activitat guerrillera va ser intensa i no es va acabar oficialment el conflicte fins el maig de 1849 fruit de l'esgotament i desgast dels contendents.

Tot i així, la totalitat de les partides no es van dissoldre ni de bon tros. Alguns grups organitzats de carlins actuaven a cavall entre la revolta i la delinqüència, aquest context va forjar que les autoritats els designessin com a " latrofaciosos " , l'activitat dels quals fou perseguida, es habitual trobar disposicions contra " los salteadores de caminos y los ladrones en despoblado y aun en poblado siendo cuadrillas". Aquest es el cas de l'escamot d'en Cristòfol Comas i Pau, conegut com el " Tòfol de Vallirana", comandant carlí que va participar en la primera i segona guerra carlina, les seves accions es centraven en la serralada de l'Ordal i el Penedès.

El nostre poble, es trobava a prop del seu àmbit geogràfic i logístic, l'octubre de 1855, en Tòfol de Vallirana amb un grup de 30 homes es trobaven "allotjats" a Masquefa concretament i segons la memòria oral i col·lectiva a l'antiga casa de Cal Pujades de l'era (casa situada al carrer de Montserrat nº7 que antigament tenia un estable i celler), casa on ja s'havien refugiat altres vegades.

Entre els seus principals oficials es trobava un jove masquefí de 23 anys conegut amb el sobrenom de el "Ferré de Masquefa", el seu nom autèntic era Joaquim Pere Pau Marinel.lo i Bonastre i va néixer a Masquefa l'any 1832, concretament el dia 28 de desembre, fill del ferrer Agustí Marinel-lo i Rosalia Bonastre i Mas, l'ofici de ferrer ja el feia el seu avi quan va arribar a Masquefa procedent d'Olesa de Montserrat per casar-se amb la donzella masquefina Teresa Bosch.

El matí del dia 5 d'octubre, la casa on es trobaven els carlins fou cercada per una columna de 89 homes de la milícia nacional de Sant Sadurn d'Anoia comandats per el capità Geronimo Roca, 88 homes de la milícia d'Esparreguera dirigits per l'alcalde d'aquesta vila Jaume Duran i poc després si van afegir des de Vilafranca 50 homes de la companyia de caçadors de Talavera i dotze cavalls del regiment de Calatrava sota les ordres del comandant Casalís. Una vegada rodejada la casa i ocupat el poble pels soldats, un dels rebels va fugir camp a traves i va ser perseguit per la cavalleria, el Tòfol de Vallirana va aprofitar la situació per intentar escapar per la porta de darrera però es va trobar al davant a tres milicians que el van passar per les armes sense consideració tot i la seva resistència.

A l'interior de la casa la resta d'homes van treure el mocador blanc per rendir-se si se'ls perdonava la vida, el comandant Casalís va respondre que la tropa podia sortir tranquil·la però que els comandaments serien executats. Una vegada reduïts els carlins, varen entrar a la casa un grup de milicians i van trobar a un sargent i un soldat rebel amagats als cups. El sargent va ser mort al moment i el soldat conduït a fora amb la resta de presoners sumant un total de 27 detinguts, entre ells dos oficials que van ser afusellats a Masquefa el mateix dia, un era en **Joaquim Marinel-lo i Bonastre**.

El dia 6 d'octubre eren enterrats per el mossèn Pau Ferrer al cementiri de la parròquia Sant Pere de Masquefa, els següents cap carlins:

Cristòfol Comas i Pau (Tòfol de Vallirana), fuster, natural de Vallirana de 55 anys, casat en únic matrimoni amb Francesca Braga, passat per les armes el dia 5 d'octubre de 1855 a la vila de Masquefa.

Joaquim Marinell-lo i Bonastre (Ferré de Masquefa), ferrer, natural de Masquefa de 23 anys, solter, afusellat per les tropes el dia 5 d'octubre de 1855 a la vila de Masquefa.

Anton Estrada i Bertran, fuster, natural de Palma de Mallorca i habitant de Barcelona de 36 anys, casat en únic matrimoni amb Rosa Sans, afusellat per les tropes el dia 5 d'octubre de 1855 a la vila de Masquefa.

Agustí Cid i Magí, natural de Galera (Lleida) de 45 anys, casat amb Josepa Roma, passat per les armes per les tropes el dia 5 d'octubre de 1855 a la vila de Masquefa.

Tres dies després i per ordre dels mossos d'esquadra, els 25 detinguts de la partida d'en Tòfol de Vallirana a Masquefa eren afusellats a Sant Andreu de la Barca a prop de la riera de Corbera.

Xavier Pérez Fornés

Bibliografia:

AA.VV: " Història de la Catalunya Contemporània". Ed. Pòrtic 1999

AA.VV: " Història de Piera". Ed. Pagès.1999

Col·lectiu Recerca Masquefa " La guerra carlina a masquefa-1855" R.5648 (Bibl. de Masquefa)

Arxius:

A.P.M " Òbits" (1815-1855) foli 215, 216 i 219

Fonts Orals:

A.M